DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 3
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 3)

1. Aşağıdaki deneme parçasını okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Renklerin Adı***
>
> *Nenemin dokuma tezgâhının yanında, hasır bir sepette yün çileleri dururdu. Her birinin bir adı vardı ama bu adlar hiçbir boya kataloğunda yazmazdı: nar çiçeği, kına kırmızısı, gece yarısı mavisi, ayva sarısı... Bir gün ona kasabadaki dükkândan aldığımız ipliğin etiketini gösterdim; üzerinde "Kırmızı 3" yazıyordu. Nenem etikete uzun uzun baktı, sonra güldü: "Bunun adı yok ki," dedi.*
>
> *O gün bunu bir şaka sanmıştım. Şimdi düşünüyorum da nenem haklıydı. "Kırmızı 3" bir rengi tanımlar; ipliği yanlış almayalım diye yazılmıştır, işini görünce unutulur. "Nar çiçeği" ise yalnızca bir rengi göstermez; bir bahçeyi, bir yaz sabahını, belki bir türküyü de hatırlatır. Biri bilgi verir, öteki bir dünya kurar.*
>
> *Peki nenem bu adları nereden buluyordu? Okula gitmemişti ama dinlediği türküler, gördüğü bahçeler, dokuduğu kilimler zihninde bir hazine biriktirmişti. Hayal gücü bu hazineden besleniyordu. Bildiği kelimeler az olan birinin hayal gücü bir yerde tıkanır; hayal gücü olmayan birinin bildiği kelimeler ise sepette bekleyen çileler gibi kullanılmadan kalır. Bana öyle geliyor ki iyi yazmanın sırrı, bu iki hazineyi birlikte kullanabilmektir.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Aşağıdaki tabloda deneme türünün üç özelliği verilmiştir. Her özellik için metinden bir kanıt (cümle ya da bölüm) yazınız ve bu kanıtın metnin deneme türünde olduğunu nasıl gösterdiğini açıklayınız.

Özellik	Metinden kanıt	Deneme türüne uygunluğu
Kişisel yaşantı ya da gözlem		
Öznel görüş bildirme		
Okuru düşünmeye yöneltme		

1.2. Yazarın "Kırmızı 3" etiketiyle "nar çiçeği" adını karşılaştırmasından hareketle nenemin çilelerinden birinin adı olan **"ayva sarısı"** ifadesinin okurda uyandırabileceği **iki** çağrışımı yazınız. Bu ifadenin "Sarı 5" gibi bir etiketten neden farklı olduğunu, günlük dil ile edebî dil ayrımına dayanarak **bir cümleyle** açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Aşağıdaki şiiri okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Harman Yeri***
>
> *Şafak söker, horozlar çağırır köyü,*
> *Ekin tarlası altın bir deniz gibi dalgalanır,*
> *Orak sesleri karışır kuş sesine,*
> *Harman yeri gülümseyerek uyanır.*
>
> *Güneş tepeye dikilir, gölgeler kısalır,*
> *Döven döner, saman tozu göğe ağar,*
> *Alınlardan akan ter derelere karışır,*
> *Yorgun eller bir somunu paylaşır.*
>
> *Gün batar, kızıla boyanır tepeler,*
> *Sabah dolup taşan harman şimdi bomboş,*
> *Rüzgâr savurur son samanı yavaşça,*
> *"Yarın yine gelin," der yorgun yollar.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*
>
> *Sözlükçe: döven: harmanda ekin saplarını ezip tanesini ayırmak için kullanılan, altı çakmak taşlı kalın tahta · ağmak: yükselmek*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Şiirde harman yerinin bir gün içindeki değişimi anlatılmaktadır. Aşağıdaki tabloda her dörtlüğün anlattığı zaman dilimini ve o dörtlükte öne çıkan atmosferi ya da duyguyu şiirden hareketle yazınız.

Dörtlük	Zaman dilimi	Atmosfer / hâkim duygu
1. dörtlük		
2. dörtlük		
3. dörtlük		

2.2. Aşağıdaki tabloda şiirden alınan dizeler verilmiştir. Her dizede kullanılan **edebî sanatın adını** ve bu sanatın dizeye kattığı anlamı yazınız.

Dize	Edebî sanat	Dizeye kattığı anlam
"Ekin tarlası altın bir deniz gibi dalgalanır"		
"Alınlardan akan ter derelere karışır"		
"Sabah dolup taşan harman şimdi bomboş"		

3. Bir öğrenci, köyünün girişindeki taş duvarı betimleyen aşağıdaki paragrafın taslağını yazmıştır. Taslakta harflerle gösterilen ve koyu yazılan bölümlerden bazılarında yazım ya da noktalama yanlışı vardır, bazıları ise

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

doğrudur.

> ***Öğrencinin taslağı — Taş Duvar***
>
> *Köyün girişindeki taş duvar, yılların yükünü sessizce taşır. Yağmur onu yıkamamış, güneş onu solduramamış; yalnızca zamanın eli onu biraz daha yuvarlaklaştırmıştır. Taşlar birbirinin üstüne öyle yerleştirilmiş ki aralarında ne harç var **(a) nede** çimento; yine de **(b) hiç bir** taş yerinden oynamamıştır. **(c) Kaçkar'dan** inen rüzgâr her çatlağa bir ıslık bırakır; köylüler bu yüzden ona **(d) "konuşan duvar"** der. Sabah güneşi duvara yandan vurduğunda taşlar altın rengine bürünür. Akşamüstü ise her taş ayrı bir renk tutar: **(e) kızıl mor ve gri**. Her **(f) Ağustos'ta** köy çocukları bu saatlerde duvara tırmanıp uzaklara bakar; duvar onlara hem sınır hem de pencere olur. Gece olunca duvar **(g) yanlız** kalır.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Taslaktaki her bölümün yazım ve noktalama bakımından doğru mu yanlış mı olduğunu tabloya yazınız. Yanlış olan bölümlerin doğru biçimini de yazınız.

Bölüm	Doğru / Yanlış	Yanlışsa doğru biçimi
(a) nede		
(b) hiç bir		
(c) Kaçkar'dan		
(d) "konuşan duvar"		
(e) kızıl mor ve gri		
(f) Ağustos'ta		
(g) yanlız		

3.2. Taslağın sonuna, duvarın **gece** hâlini betimleyen **iki ya da üç cümle** ekleyiniz. Cümlelerinizde aşağıdaki kuralların her birini **en az bir kez** doğru uygulayınız:

- Bir özel ada getirilen eki kesme işaretiyle ayırma (ör. bir dağ, köy ya da kişi adı)
- Eş görevli (sıralı) sözcükleri virgülle ayırma
- "de / da" bağlacını ayrı yazma

4. Aşağıdaki hikâye parçasını okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Yarım Kemer***
>
> *Köyün deresi üzerindeki taş köprüyü Sabri Usta yapmaya başlamıştı. Üç kemerden ikisini bitirdiği sonbahar hastalandı; üçüncü kemerin yalnızca ayakları yükselebildi. Kış gelmeden de öldü. Köylüler yarım kalan kemerin üstüne iki kalas uzattılar ve yıllarca o kalaslardan geçtiler.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Sabri Usta'nın torunu Yaren, çocukken kalasların üstünden geçerken hep aşağıya, köpüren suya bakardı. Annesi "Deden bitirebilseydi şimdi korkmazdın," derdi. Yaren büyüyünce şehirde taş işçiliği öğrendi. Yirmi beş yaşına bastığı yaz aletlerini toplayıp köye döndü.

Kemeri tamamlamak bir ayını aldı. Kemerin tepesine konacak son taşı, kilit taşını yerine koymadan önce durdu. Elindeki taşa uzun uzun baktı, sonra keskisini aldı ve taşın alt yüzüne, dereden bakan herkesin görebileceği yere iki ad kazıdı: önce dedesininkini, sonra kendisininkini. Köylüler neden yalnızca kendi adını yazmadığını sordular. Yaren gülümsedi: "Bu köprüyü ben bitirmedim," dedi, "dedemle birlikte bitirdik."

(Sınav için yazılmış özgün metin)

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Aşağıdaki tabloda hikâyeye ait bazı kavramlar verilmiştir. Tablodaki boş hücreleri hikâyeden hareketle doldurunuz.

Kavram	Hikâyedeki karşılığı
Konu	
Tema	
Ana düşünce	
Bir yardımcı düşünce	

4.2. Kilit taşı, bir kemerin tepesine en son konan ve öteki bütün taşları bir arada tutan taştır. Bu bilgiden hareketle Yaren'in iki adı **kilit taşına** kazımasının hikâyede neyi simgelediğini yazınız. Bu ayrıntının taşıdığı **örtük iletiyi** bir cümleyle açıklayınız.

5. Aşağıdaki anıyı okuyup soruları cevaplayınız.

Pazarın Ucundaki Tezgâh

İlkokul üçüncü sınıftaydım. Cumartesileri annemle ilçenin pazarına giderdik. Pazarın en ucunda, yere serilmiş bir çuvalın üstünde birkaç demet nane ve bir kese ceviz satan bir kadın otururdu. Tezgâhı o kadar küçüktü ki ben onu pazarcıdan saymazdım. Bir gün fark ettim ki annem her hafta onun bütün nanelerini alıyordu. Bizim bahçemizde nane bitip tükenmezdi; buna çok şaşırdım, hatta biraz da kızdım: "Bizde zaten var, neden alıyorsun?" Annem cevap vermedi, yalnızca elimi biraz daha sıkı tuttu.

Yıllar sonra üniversiteyi bitirip ilçeye öğretmen olarak döndüm. Bir veli toplantısında öğrencilerimden birinin anneannesiyle tanıştım. Sohbet ilerleyince kadın, gençliğinde pazarda nane sattığını, çocuklarının okul masraflarını böyle çıkardığını anlattı. Sonra ekledi: "Bir hanım vardı, her hafta bütün nanelerimi alırdı. Hiç pazarlık etmezdi, adımı da sormazdı." O gece annemi aradım. Ona bir şey sormadım; yalnızca "Teşekkür ederim," dedim. Annem neye teşekkür ettiğimi sormadı. Bazı soruların cevabı yıllar sonra gelir; annem bunu benden çok önce biliyordu.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Anıda yazar, çocukken yaşadığı olayları bugünkü bakışıyla yeniden yorumlamaktadır. Aşağıdaki tabloda verilen her ayrıntı için yazarın çocukken ne düşündüğünü ve bugün o ayrıntıyı nasıl anladığını yazınız.

Ayrıntı	Yazarın çocukken düşündüğü	Yazarın bugün anladığı
Kadının küçük tezgâhı		
Annenin her hafta bütün naneleri alması		
Annenin soruya cevap vermemesi		

5.2. Yazarın bu anıyı yazma amacını **bir cümleyle** yazınız. Yazarın annesine karşı tutumunu metinden **bir** ifadeyle destekleyerek açıklayınız.

6. Aşağıdaki şiiri okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Sıradan Bir Gün***
>
> *Büyük bir gün bekledim yıllarca,*
> *Davullar çalacak, kapım açılacak sandım;*
> *Her sabah pencereye koştum umutla,*
> *Her akşam aynı sokağa yorgun bakıp kaldım.*
>
> *"Bugün de hiçbir şey olmadı," derken*
> *Komşu kız merdivende selam verdi bana,*
> *Kırık saksıda bir sardunya açmıştı,*
> *Annem çayı demleyip adımla çağırdı beni.*
>
> *Şimdi düşünüyorum da büyük gün buymuş:*
> *Kimsenin görmediği küçük bir mutluluk.*
> *Ben uzaklarda aradım durdum anlamı,*
> *O her gün kapımın önünde bekliyormuş.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Şiirin **temasını** ve **ana duygusunu** yazınız. Her birini şiirden **bir** dizeyle destekleyiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. Şiirin son iki dizesinde **açıkça** dile getirilen iletiyi yazınız. Birinci dörtlükte söyleyicinin "davullar çalacak" bir günü yıllarca beklemesinden ve her akşam "yorgun" kalmasından çıkarılabilecek **örtük iletiyi** bir cümleyle yazınız.

7. Aşağıdaki iki metni okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Metin A — Hikâye: Pencere***
>
> *Yaşlı ressam Kâmil Bey, yıllardır aynı koltuğa oturur, aynı pencereden bakardı. Kışın çıplak dallar, ilkbaharda tomurcuklar, yazın koyu bir gölge... Her mevsim pencerenin önündeki ıhlamur ona başka bir şey söylerdi. Bir sabah komşunun oğlu Bora içeri girdi, ressamın yarım bıraktığı tuvale baktı: "Neden hep aynı ağacı çiziyorsunuz?" diye sordu. Kâmil Bey güldü: "Çünkü her baktığımda başka bir ağaç görüyorum." Bora anlamadı. Yıllar sonra kendi odasının penceresinden aynı sokağa bakarken bu cümleyi hatırladı ve ilk kez gülümsedi.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*
>
> ***Metin B — Anı: Armut Ağacının Dibi***
>
> *Ortaokul yıllarımın yazları anneannemin bahçesinde geçerdi. Anneannem her nisan fasulyeleri bahçenin aynı köşesine, yaşlı armut ağacının dibine ekerdi. Bir gün "Bahçe bu kadar büyük, neden hep buraya?" diye sordum. "Toprak hatırlar," dedi, başka bir şey söylemedi. Bu cevap bana bir bilmece gibi gelmişti. Anneannemi kaybettiğimiz yılın baharında bahçeye yalnız gittim. Kimse bir şey ekmemişti ama armut ağacının dibinde, geçen güzden dökülen tohumlardan birkaç fasulye filizi kendiliğinden çıkmıştı. Toprağa diz çöktüm. O gün yalnızca bir sözü değil, sözü söyleyeni de anladım.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

7.1. Aşağıdaki tablonun boş hücrelerini iki metinden hareketle doldurunuz.

Ölçüt	Metin A	Metin B
Anlatıcı		
Mekân		
Anlamın kavrandığı an		
Ana düşünce		

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

7.2. İki metinde de bir büyüğün söylediği kısa bir söz ilk başta anlaşılmaz; sözün anlamı ancak sonradan yaşanan bir deneyimle kavranır. Bu ortak yapının her iki metindeki karşılığını **birer somut örnekle** gösteriniz. Bu anlatım tercihinin metinleri "Anlam Arayışı" temasına nasıl bağladığını **bir cümleyle** açıklayınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif